

Обобщение классификационных признаков позволило разработать классификацию ресурсосберегающих технологий на предприятиях машиностроения (рис. 2). Назначение классификации состоит в выявлении значимости и места каждой конкретной технологии или их совокупности. Так, самый высокий приоритет предоставляется технологии, что обеспечивает наилучшее комплексное сочетание приведенных характеристик. Целью классификации технологий и обоснование выбора классификационных признаков является систематизация и унификация внедрения ресурсосберегающих мероприятий на предприятиях машиностроения. Классификация ресурсосберегающих технологий должна основываться на подходе, который согласовывает главную цель ресурсосбережения в отрасли с определенными целями отдельных хозяйств.

Выводы. В современных условиях недостаточно осуществлять инвестиционную деятельность по отдельным программам, даже комплексными. Экономическое влияние на производство должно начинаться с оценки технико-экономической эффективности инноваций на предприятиях машиностроения. Эта оценка должна охватывать все стадии структурного инновационного цикла научно-технического прогресса: научные разработки с фундаментальными, прикладными исследованиями и проектно-конструкторскими работами - производство нововведений (с освоением и выпуском) - общественное потребление (с реализацией нововведения и последующей его эксплуатацией). При этом необходимо учитывать временное расхождение всех стадий инновационного цикла и длительность инновационного периода на предприятиях машиностроения. Такая оценка должна как отражать особенности различных хозяйств и служб, так и обеспечивать комплексность оценки всего единого хозяйственного механизма отрасли.

Список используемых источников:

1. Глобальные трансформации и стратегии развития [Текст] / О.Г. Белорус, Д.Г. Лукьяненко и др. // Под ред. Белоруса О.Г. – К.: Оріане, 2000. – 424 с.
2. Чернетко М.В., Слепцов С.В. Принципи класифікації управлінських інформаційних систем / М.В.Чернетко, С.В. Слепцов // Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.management.com.ua>
3. Гайфулін Б., Обухов І. Сучасні системи управління підприємством / Б. Гайфулін, І. Обухов // Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.interface.ru>
4. Солоненко Е. Сбалансированная система показателей: инструмент оценки или способ реализации стратегии? / Е.Солоненко // Справочник кадровика. – К.- 2005. - №1. – С.80-85.

Ключові слова: життєвий цикл, ресурсоефективність, ресурсозбереження, конкурентоспроможність, технології, критерії, інновації, науково-технічний прогрес.

Ключевые слова: жизненный цикл, ресурсоэффективность, ресурсосбережение, конкурентоспособность, технологии, критерии, инновации, научно-технический прогресс.

Keywords: life cycle, of efficiency resources, of keeping resources, competitiveness, technologies, criteria, innovations, scientifically- technical progress.

УДК 339.9.336.744

ДОЛАРИЗАЦІЯ ЯК ФАКТОР МОНЕТАРНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ

Резнікова Н. В., к.е.н., доцент, Інститут міжнародних відносин Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Відякіна М. М., к.е.н., Інститут міжнародних відносин Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Резнікова Н. В., Відякіна М. М. Доларизація як фактор монетарної залежності.

У статті представлено аналіз проблеми доларизації з наголосом на втраті монетарного суверенітету держави. Доларизація де-факто відрізняється від доларизації де-юре (офіційної), яка стосується випадків, коли уряд запроваджує долар або іншу іноземну валюту в якості офіційної. Хоча офіційно доларизація має місце лише в кількох країнах, широке коло країн, що розвиваються, надають перевагу іноземній валюті в окремих секторах економіки. Розкрито концептуальні основи дослідження, з'ясується економічний зміст та визначаються наслідки даного явища. Економічні агенти неохоче повертаються до використання місцевої валюти через те, що такий крок тягне за собою значні транзакційні витрати. Переваги доларизації не перетинають горизонт короткострокових переваг, тоді як витрати цементують боргову, валютну та монетарні політики держави, змушуючи відштовхуватися від умов співіснування з країною-емітентом валюти-прив'язки (у випадку адаптації політики валютної ради) та політики ФРС (у випадку виконання долларом функцій, покладених на національну валюту). Розвиток доларизації є результатом незадовільного

виконання національною валютою покладених на неї основних функцій – засобу накопичення, обігу та платежу – порівняно з іншою іноземною валютою, що і продукує розвиток її різних форм.

Резникова Н. В., Видякіна М. Н. Долларизация как фактор монетарной зависимости.

В статье представлен анализ проблем долларизации с акцентом на потере монетарного суверенитета государства. Долларизация де-факто отличается от долларизации де-юре (официальной), которая касается случаев, когда правительство вводит доллар или другую иностранную валюту в качестве официальной. Хотя официально долларизация имеет место лишь в нескольких странах, широкий круг стран, которые развиваются, предоставляют преимущество иностранной валюте в отдельных секторах экономики. Раскрыты концептуальные основы исследования, определяется экономическая сущность и последствия данного явления. Экономические агенты неохотно возвращаются к использованию местной валюты из-за того, что такой шаг тянет за собой значительные трансакционные расходы. Преимущества долларизации не пересекают горизонт краткосрочных преимуществ, тогда как расходы цементируют долговую, валютную и монетарные политики государства, вынуждая отталкиваться от условий сосуществования со страной-эмитентом валюты-привязки (в случае адаптации политики валютного совета) и политики ФРС (в случае выполнения долларом функций, положенных на национальную валюту). Развитие долларизации является результатом неудовлетворительного выполнения национальной валютой положенных на нее основных функций - средству накопления, обращения и платежа - сравнительно с другой иностранной валютой, что и продуцирует развитие ее разных форм.

Reznikova N., Vidiakina M. Dollarization as a factor of monetary dependence.

The article contains the analysis of dollarization related issues focusing on a state sovereignty loss. Dollarization de facto differs from dollarization de jure (official), that touches cases, when a government enters a dollar or other foreign currency as official. Although officially dollarization takes place only in a few countries, wide circle of countries that develop, give advantage to foreign currency in the separate sectors of economy. It reveals conceptual fundamentals of dollarization research, examines economic nature and defines after-effects of the phenomenon. Economic agents reluctantly go back to the use of domestic currency because such step results considerable transaction charges. Development of dollarization is the result of unsatisfactory implementation by national currency of the basic functions fixed on her - to the means of accumulation, turnover and payment - comparatively with other foreign currency, that and products development of her different forms.

Постановка проблеми. На тлі найбільш глибокої та руйнівної за наслідками фінансової кризи з часів Великої Депресії, по-новому постало питання мінімізації експорту нестабільності як побічного ефекту фінансової лібералізації. Не оминаючи увагою несумісність трійцю Обстфельда-Тейлора, яка передбачає запровадження країною контролю над рухом капіталу у разі бажання уникнути надмірних коливань валютного курсу при збереженні кредитно-грошової автономії, пропонуємо розглянути роль доларизації у зростанні залежності країни від монетарних рішень країни-емітента валюти-прив'язки. Обмеження вибору майбутньої політики як наслідок існуючої трілеми розглядається як прояв так званої «норми», адже подібний вибір стає перед кожною країною, що відчула на собі наслідки фінансової глобалізації. Втім, крок в бік доларизації – тим паче офіційної – виглядає не менше, як свідомо відмова від ознаки суверенності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Підвищена зацікавленість у вивченні макроекономічних наслідків імплементації політики доларизації проявилась в чисельних дослідженнях, які пов'язували цей феномен з цілим комплексом економічних проблем. Так, в інтерпретації П. Кругмана, Ф. Агіона, Ф. Бачетта, А. Банерджі [1; 2] маємо справу з валютними кризами; автори Е. Леві-Сяті [3], Дж. Де Ніколо, П. Гоноган, [4] сфокусували свій дослідницький ракурс на питанні вразливості банківського сектору. Вчені М. Голдштейн та Ф. Тернер [5] акцентували на ризику повільного та більш волатильного зростання. Втім, ми пропонуємо поглянути на проблему доларизації не лише в регіональному розрізі – з певним набором стартових умов запровадження і наслідків таких рішень, а більш глобально – з акцентом на втраті монетарного суверенітету держави. Саме це і являє наукову мету даного дослідження.

Викладення основного матеріалу. Прикро, але право вільного вибору будь-якого режиму валютного курсу, надане в квітні 1978 р. зміненним Статутом МВФ, не лише не вирішило існуючих суперечок між прибічниками кейнсіанства (І. Фішер, М. Кейнс), монетаризму (М. Фрідман, Ф. Махлуп, А. Ліндбек, Г. Джонсон, Л. Ерхард, Г. Гірш) та некейнсіанства (Р. Тріфлін, У. Мартін, А. Дей, Ф. Перу, Ж. Денізе), але й не скоротило кількості випадків валютно-фінансових потрясінь у світовому співтоваристві. Науково-емпіричний аналіз зазначеної проблеми вибору оптимального режиму валютного курсу, проведений консультантами-аналітиками міжнародних фінансових інституцій в їх прагненні сформулювати однозначні рекомендації щодо пріоритетності того чи іншого механізму курсоутворення, дав змогу зробити висновок про відсутність єдиновірного рішення [6].

В економічній теорії існує кілька визначень поняття «доларизація», суть кожного з яких полягає у використанні іноземної валюти у якості грошового засобу та зберіганні резидентами країни своїх активів у готівковій іноземній валюті і у вигляді валютних внесків у вітчизняних банках. Вчений К.В. Рудий [7] виділяє дві форми доларизації. Перша, поширена в останні роки – так звана депозитна доларизація, – відображає велику ступінь внесків та депозитів у іноземній валюті у широкому показнику грошової маси, який включає ці депозити. З доларизацією пов'язані три типи валютних активів: валютні внески та депозити в національній банківській системі, внески та депозити в іноземних банках, а також готівкова іноземна

валюта всередині країни. Готівка в іноземній валюті поза банківською системою відіграє особливо важливу роль у тих країнах, де слабо розвинена система кредитно-фінансових установ, яка не викликає до себе довіри з боку фізичних та юридичних осіб. Другою формою доларизації є офіційна декларація використання іноземної валюти, зокрема, в якості засобів обігу та заощадження. Дж. Франкель [8] з цього приводу зазначає, що така доларизація, поряд із валютним управлінням, виглядає одним з можливих виходів у вирішенні дилеми щодо необхідності вибору між фіксованим та плаваючим валютним режимом. Основна відмінність між валютним управлінням та прямою доларизацією пояснюється тим, що у першому випадку країна зберігає свою національну валюту і, відповідно, емісійний доход, тоді як у другому випадку емісійний доход отримує країна, валюта якої використовується в якості якоря, якщо не укладаються інші спеціальні домовленості. До того ж, доларизація – це більш повна відмова від суверенітету. Відмінність же режиму валютного управління та політики фіксованого курсу полягає у закріпленні у чинному законодавстві обмежень на зміни встановленого курсу та проведення вільної емісії.

Доларизація часто сприймається як сигнал зростання інтеграції світової економіки. Адепти оптимістичного підходу розмірковують в такий спосіб: заміщення активів у національній валюті на активи в іноземній валюті виступає звичайним наслідком відкритості економіки та лібералізації фінансового ринку. Отже, економіка країни, яка інтегрується у світову економіку, має більшу залежність від зовнішніх шоків, що вимагає додаткового хеджування і призводить до певного рівня доларизації. Це, в свою чергу, сприятиме глибшій інтеграції з міжнародними ринками і розвитку внутрішнього фінансового ринку. Опосередковано доларизація може зменшити валютний ризик для іноземних інвесторів, підвищити їх впевненість і, таким чином, збільшити обсяги інвестицій в країну, а також надати резидентам можливість здійснення міжнародної диверсифікації портфелів.

Дослідники О. Жан, А. Де Ла Торре, С.Шмуклер [9] ідуть далі в переліку позитивних наслідків доларизації. Так, зокрема, надання дозволу на внесення в національні банки депозитів в іноземній валюті сприятиме виключенню іноземної валюти з обігу і формуванню валютних вкладів в банках, припливу капіталу до місцевих банків, зменшить обсяги втечі капіталу у періоди макроекономічної нестабільності. Кредитування в іноземній валюті також нестиме позитивний вплив на внутрішнє споживання та інвестиції, а отже і на економічне зростання, через зменшення вартості кредиту. Тож, вочевидь, можна говорити про існування оптимального рівня доларизації, який в основному залежить від структурних факторів, таких як розмір економіки, її відкритість, ступінь фінансової інтеграції та ступінь розвитку ринку.

Слід визнати, що лише кілька країн світу використовують долар як офіційну валюту. Таким чином, доларизація де-факто відрізняється від доларизації де-юре (офіційної), яка стосується випадків, коли уряд запроваджує долар або іншу іноземну валюту в якості офіційної. Хоча офіційно доларизація має місце лише в кількох країнах, широке коло країн, що розвиваються, надають перевагу іноземній валюті в окремих секторах економіки.

Однак, неофіційна доларизація (де-факто) зараз на підйомі. Цей феномен привернув увагу дослідників через ризик, який спричиняє доларизація у разі знецінення національної валюти. Насправді, деякі нові моделі фінансових криз серед основних своїх пускових механізмів розглядають валютні диспропорції балансових звітів, в яких зобов'язання є доларизованими, а потоки доходів деноміновані в національній валюті. Саме такої позиції й дотримуються вчені А.Алесіна та Р.Баро [10].

На думку Г. Камінські та К. Рейнхарт [11], депозитна доларизація є об'єктивною відповіддю приватного сектору на майбутню політичну нестабільність та мінливість. Наприклад, в інституційному середовищі, в якому політики не можуть дати надійні гарантії не знецінювати національну валюту з метою приваблення електорату чи іншими цілями, економічні актори можуть використовувати доларизовані депозити в якості механізму дешевого страхування. І навпаки, в інституційному середовищі, в якому знецінення з політичними мотивами є ускладненим (тобто система стримувань і противаг закріпилася міцніше), депозитна доларизація буде менше. Пояснюється це тим, що сприйняття майбутньої політичної стабільності – а звідси і більший захист майнових прав (тобто менший ризик експропріації) – підкріплюється політичними інститутами, які мають суттєві можливості у встановленні різного роду заборон.

Переважаюча частина останніх робіт з проблематики депозитної доларизації мотивується дослідженнями так званих валютних криз «третього покоління». Справді: в моделях П. Кругмана, Ф. Агіона, Ф. Бачетта, А. Банерджі, знецінення національної валюти (та очікування майбутнього знецінення) провокує падіння економічної активності через негативний ефект зміни валютного курсу на реальний сектор. Логіка цього ефекту проста: якщо зобов'язання є доларизованими, а активи і потоки доходу деноміновані в національній валюті, то падіння обмінного курсу зменшить чистий капітал доларового позичальника. Отже, ефект фінансової доларизації на платіжний баланс проявляється через зменшення інвестицій, таким чином, гальмуючи зростання.

Згадані аналітичні моделі були розроблені у відповідь на хвилю криз, які вразили країни, що розвиваються, в Азії та Латинській Америці наприкінці 1990-х рр. Причини виникнення азійської кризи, зокрема, відрізнялися від стандартних пояснень. Зокрема, тепер вже не звинувачували ані хибну макроекономічну політику уряду (кризи «першого покоління»), ані міжнародних інвесторів, що вражали банківську систему (кризи «другого покоління»). Скоріше мікроекономічні перекося у вигляді неузгодженості за валютою та строками (за схемою: неузгодженість за строками – асинхронність у строках

залучення позик та використання фінансованих за рахунок позичених коштів активів) у балансах вважалися фундаментальними детермінантами азійської кризи, таким чином, перемістивши увагу дослідників на умови запозичень акторів внутрішнього приватного сектору.

Ризики валютних перекосів, однак, не обмежуються реальним сектором економіки. Так, для банків мінімізація валютного ризику означає вибір активів, деномінованих у іноземній валюті, на такому рівні, який відповідає доларизації зобов'язань (депозитній доларизації). Однак, банківські активи також підпадають під ризик знецінення в тій мірі, в якій позичальники самі підпадають під валютний ризик. Таким чином, кредитування в доларах з метою мінімізації валютного ризику може просто призвести до ризику несплати. Все це вкотре підтверджує той факт, що негативні економічні потрясіння, у тому числі, швидке знецінення національної валюти, можуть вплинути на банківський сектор двома шляхами. Якщо депозити є доларизованими, а кредити видаються в національній валюті, тоді знецінення валюти має очевидний негативний вплив на платоспроможність банку. В такому випадку, вартість банківських зобов'язань падає по відношенню до банківських активів. З іншого боку, банки можуть також бути вразливими, якщо знецінення національної валюти спричиняє несплату позичальниками за своїми зобов'язаннями. Такий подвійний ризик забезпечує відчутну мотивацію для розуміння детермінант доларизації де-факто.

Депозитна доларизація, масштаби якої є справді вражаючими – в 25 країнах світу понад 50 % банківських депозитів деноміновані в іноземній валюті – привернула до себе значну увагу, в основному через те, що вразливість фінансового сектору пов'язувалася з ризиком поширення валютної кризи. Рівень доларизації загалом вимірюється кількістю активів та пасивів в іноземній валюті, які знаходяться у власності фінансових інституцій. Це стосується фінансової доларизації. Доларизація активів фінансового сектору зазвичай вимірюється кількістю та розміром позик, наданих резидентами фінансового сектору домогосподарствам-резидентам та нефінансовим корпораціям. Доларизація пасивів фінансового сектору визначається як частка депозитів та боргових зобов'язань фінансових інституцій, деномінованих в іноземній валюті. Через обмеженість інформації, доларизацію нефінансового сектору вимірюють рідко, а обсяги іноземної валюти, яка знаходиться в обігу, часом не вимірюють взагалі.

Таблиця 1 - Доларизація як чинник монетарної залежності

<p>Фінансова доларизація - це доларизація фінансових контрактів (кредити, депозити і ін.); проявляється в тих випадках, коли жителі держави тримають свої заощадження в іноземній валюті, але при торгових операціях віддають перевагу національному грошовому знаку.</p> <p>Реальна доларизація - це номінування в іноземній валюті цін і заробітної плати.</p> <p>Валютне заміщення - це використання іноземної готівкової валюти замість національної для торгових розрахунків усередині країни.</p>	Призводить до зменшення або втрати контролю за грошовою та валютною політикою;
	Обмежує ефективність монетарної політики;
	Втрачають частину прибутку від сеньйоражу, або весь прибуток загалом; прибуток від сеньйоражу отримують країни-емітенти іноземної валюти-замінника;
	Знижує ефективність здійснення платежів;
	Часткова доларизація підвищує балансовий ризик. Прямі валютні ризики є результатом неспівпадіння валют в банківських балансах, які можуть викликати нестабільність банківської системи. У подальшому, якщо більшість кредитів були надані в іноземній валюті незастрахованим позичальникам – матимемо зростання непрямого кредитного ризику, пов'язаного з девальвацією;
	Прибутки від надання кредитів в іноземній валюті можуть бути врівноважені втратами від девальвації, яка зменшить спроможність кредиторів виплачувати борги, надані в іноземній валюті, що фактично викличе банківську та макроекономічну кризи;
	Підвищує ймовірність виникнення кризи ліквідності. Кредитор останньої інстанції може забезпечити фінансування банків у національній валюті у разі масового зняття коштів з депозитів, але він не в змозі задовольнити потребу в іноземній валюті у цій ситуації. Це може спричинити паніку серед тієї частини населення, яка тримає депозити в іноземній валюті;
	Призводить до того, що економічні агенти неохоче повертаються до використання місцевої валюти через те, що такий крок тягне за собою значні транзакційні витрати. Індиксація або фіксований валютний курс полегшують перехід до національної валюти, але індексація може стати постійним явищем в економіці, а встановлення фіксованого валютного курсу може посилити доларизацію;
Дуже часто рівень доларизації перевищує оптимальний, і продовжує залишатися на такому рівні без офіційного втручання з боку уряду.	

Джерело: складено авторами.

Справді, в минулому доларизацію де-факто широко вивчали як суто економічний феномен: економічні агенти, які намагаються мінімізувати дисперсію дохідностей своїх портфелів, вдаватимуться до доларизації в країнах з високим коефіцієнтом впливу волатильності обмінного курсу на інфляцію. Втім, до уваги економічними агентами приймаються й ефекти політичних стримувань. У зв'язку з цим цікавими видаються результати дослідження, проведеного вченими А. Ізом та Е. Леві-Єяті [12], які розглядають

оптимізаційні рішення внутрішніх інвесторів, для яких доларові депозити є одним з компонентів їх портфелів. На дохідність активів впливає низка факторів, включаючи зміни рівня внутрішніх цін та коливання реального обмінного курсу. В їхній моделі внутрішній інвестор обирає валютну структуру активів (включно з внутрішніми депозитами), яка мінімізує дисперсію дохідності портфеля. Автори показують, що рівень доларизації, який обирають вкладники, є прямо пропорційним коефіцієнту пропуску реального валютного курсу (коефіцієнт пропуску – коефіцієнт, що характеризує ступінь чутливості внутрішньоекономічного показника до зміни показників світового ринку, наприклад, чутливості рівня внутрішніх цін до зростання світових цін або змін валютного курсу). Останні емпіричні дослідження показують, що інститути відіграють важливу роль у мотивації вкладників. Однак, замало пояснень надається щодо того, яких інститутів це стосується і чому. Натомість, дискусія концентрується навколо кореляції між доларизацією та агрегованими показниками якості інститутів, причому дослідники доходять різних висновків стосовно того, чому і в який спосіб інституційний розвиток може впливати на ступінь доларизації.

Окреслене вище дозволило нам сформулювати власний погляд на феномен доларизації як фактор монетарної залежності (див. табл. 1). Переваги доларизації не перетинають горизонт короткострокових переваг, тоді як витрати цементують боргову, валютну та монетарні політики держави, змушуючи відштовхуватися, в першу чергу, від умов співіснування з країною-емітентом валюти-прив'язки (у випадку адаптації політики валютної ради) та політики ФРС (у випадку виконання доларом функцій, покладених на національну валюту).

Висновки: Розвиток доларизації, як правило, є результатом незадовільного виконання національною валютою покладених на неї основних функцій – засобу накопичення, обігу та платежу – порівняно з іншою іноземною валютою, що і продукує розвиток її різних форм. Так, заміна національної валюти відбувається в ході невиконання нею функцій засобу платежу. Нестабільність реального валютного курсу через високий рівень інфляції стимулює резидентів до валютної деномінації контрактів, що забезпечує більш стабільні показники купівельної спроможності і стимулювання внутрішнього споживання, прискорюючи процес фінансової доларизації. Асиметрична політика щодо валютного курсу, яка допускає знецінення національної валюти, може прискорити доларизацію, тому що зберегти стовідсоткову купівельну спроможність зможуть лише власники депозитів в іноземній валюті. Водночас, стримування ревальвації національної валюти може призвести до збільшення кількості позик в іноземній валюті, тим самим, розвиваючи доларизовану спіраль.

Втім, встановлення кореляційного зв'язку між макроекономічними змінними та феноменом доларизації, що відображав би реальні факти, виглядає сумнівним з приводу того, що на змінні, які беруть участь в аналізі, і впливає сам по собі рівень доларизації фінансової системи. Крім того, поточні економічні показники – такі, як інфляція – навряд чи виступають єдиним чинником, що визначає майбутні очікування. Так звані позаекономічні фактори впливу, що охоплюють чинники політичного тиску та інституційного каркасу – часом відіграють важливішу роль при визначенні засобів подолання валютної волатильності.

Список використаних джерел:

1. Krugman P. A Model of Balance-of-Payments Crises / P. Krugman // *Journal of Money, Credit, and Banking*. – 1979. – Vol. 12, No. 3. – P. 311-325.
2. Aghion P. A Simple Model of Monetary Policy and Currency Crises / P. Aghion, A. Banerjee, P. Bacchetta // *European Economic Review*. – 2000. – Vol. 44 (4-6). – P. 728-738.
3. Levy-Yeyati E. Dollars, Debts, and the IFIs: Dedollarizing Multilateral Lending [Electronic resource] / E. Levy-Yeyati. – 2004. – Mode of access: http://www.utdt.edu/Upload/CIF_wp/wpcfif-112004.pdf.
4. De Nicolo G. Dollarization of Bank deposits: Causes and Consequences / G. De Nicolo, P. Honohan, A. Ize // *Journal of Banking and Finance*. – 2005. – Vol. 29 (Issue 7). – P. 1697-1727.
5. Goldstein M. Controlling Currency Mismatches in Emerging Markets / M. Goldstein, P. Turner. – Peterson Institute, 2004. – 192 p.
6. Резнікова Н.В. Історичний досвід механізму фінансових стабілізацій в Аргентині / Н.В. Резнікова // *Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць*. – Випуск 42 (у двох частинах). – Ч. I. – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка Інститут міжнародних відносин, 2003. – С. 229-234.
7. Рудый К. Финансовые кризисы: теория, история, политика / К.В. Рудый. – М.: Новое знание, 2003. – 399 с.
8. Frankel J. No Single Currency Regime is Right for All Countries or At All Times [Electronic resource] / J. Frankel // *NBER Working Paper No. 7338*. – Mode of access: <http://www.nber.org/papers/w7338.pdf>.
9. De la Torre A. Coping with Risk through Mismatches: Domestic and International Financial Contracts for Emerging Economies [Electronic resource] / A. De la Torre, S. Schmukler // *World Bank*. – 2003. – Mode of access: http://www-wds.worldbank.org/servlet/WDSContentServer/WDSP/IB/2004/04/20/000009486_20040420112613/Rendered/PDF/wps3212risk.pdf.

10. Alesina A. Dollarization [Electronic resource] / A. Alesina, R. Barro // American Economic Review. – 2001. – Vol. 91, No. 2. – Mode of access: <http://post.economics.harvard.edu/faculty/alesina/papers/dollarization.pdf>.

11. Kaminsky G. The Twin Crises: The Causes of Banking and Balance of Payments Problems [Electronic resource] / G. Kaminsky, C. Reinhart // American Economic Review. – 1999. – Vol. 89 (3). – Mode of access: <http://www.federalreserve.gov/pubs/ifdp/1996/544/ifdp544.pdf>.

12. Armas A. Financial Dollarization: The Policy Agenda / A. Armas, A. Ize, E. Levy-Yeyati. – Palgrave Macmillan, 2006. – 360 p.

Ключові слова: валютний курс, фінансова доларизація, реальна доларизація, депозитна доларизація, валютна криза, валютна політика, валютне заміщення.

Ключевые слова: валютный курс, финансовая долларизация, реальная долларизация, депозитная долларизация, валютный кризис, валютная политика, валютное замещение.

Key words: exchange rate, financial dollarization, real dollarization, deposit dollarization, currency crisis, monetary policy, currency substitution.

УДК 005.336.4:330.341.1

ЗНАННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ РЕСУРС ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

Коюда В.О., к.е.н., професор, Харківський національний економічний університет

Костіна О.М., викладач, Харківський національний економічний університет

Коюда В. О., Костіна О. М. Знання як інноваційний ресурс економіки знань.

Висвітлені ключові моменти та особливості знань як інноваційного ресурсу при формуванні економіки знань (ЕЗ). Розглянута інноваційна економіка як економіка суспільства, заснованої на знаннях і сформовані основні її ознаки при наявності відповідних умов. На основі різнобічності поглядів вчених і фахівців щодо термінології наведена характеристика та відмінності традиційної, інформаційної, інноваційної, нової економіки, які взаємопов'язані й взаємозалежні і суттєво впливають на економіку знань. Узагальнені авторські підходи щодо компонентів знань: як продукту діяльності (база) людей, інструментарію систематизації та обробки згідно об'єкту й предмету дослідження і представлення у відповідній формі, що потребує перевірки й підтвердження для отримання результатів та перенесення їх у реальність для вирішення ситуаційно-конкретних завдань (задач) реальної дійсності у суспільстві. Згідно виділених спрямованостей та ознак виокремленні особливості прояву знань у процесі формування та становлення економіки знань стосовно: досягнення обґрунтованої (визначеної) мети; характерної ознаки сучасного суспільства; стану економіки країни; параметрів формування ЕЗ на основі їх природного характеру; інтелектуального капіталу як бази сталого розвитку; джерела зростання економіки знань; людського капіталу та його розвитку. Саме ЕЗ дозволяє задовольнити потреби особистості вищого рівня щодо саморозвитку, самореалізації, самовдосконалення і т.п. Феномен економіки знань проявляється через низку якісних ознак як повноцінного товару і виробничого ресурсу щодо прискорення використання інновацій у високотехнологічних секторах та інформаційно-комунікаційних технологій. Економіка знань як інтегратор глобальної цивілізації має принципово новий формат через необмеженість знань і потреб (гострота та необхідність зменшується переходом на вищий рівень на основі використанні знань) та обмеженості ресурсів, що вимагає постійного вирішення виникаючих протиріч на основі удосконалення системи взаємовідносин у процесі формування, накопичення, оновлення та використання знань.

Коюда В. А., Костіна О. Н. Знання как инновационный ресурс экономики знаний.

Освещены ключевые аспекты и особенности экономики знаний (ЭЗ). Рассмотрена инновационная экономика как экономика общества, основанная на знаниях и сформированы основные ее признаки при наличии соответствующих условий. На основе разносторонних взглядов ученых и специалистов по терминологии представлена характеристика и отличия традиционной, информационной, новой экономики, которые взаимосвязаны и взаимозависимы и существенно влияют на экономику знаний. Обобщены авторские подходы к компонентам (составляющим) знаний: как продукта деятельности людей, инструментария систематизации и обработки в соответствии с объектом и предметом исследования, представление в соответствующей форме, что требует проверки и подтверждения для получения результатов и перенесения их в реальность для решения ситуационно-конкретных заданий (задач) реальной действительности в обществе. В соответствии с выделенными направленностями и признаками отфильтрованы особенности проявления знаний при формировании и становлении ЭЗ относительно: достижения намеченной цели; как характерного признака современного общества; состояния экономики страны; параметров формирования ЭЗ на основе их природного характера; интеллектуального капитала в